

Bakalářská práce, TF JU

Autorka: Michaela Moravcová

obhajoba: únor 2009

Název: Ohrožené dítě ve vlastní rodině

Posudek oponenta:

Autorka se v práci zabývá problematikou dětí, které jsou ohroženy týráním, zneužíváním či zanedbáváním ve vlastní rodině. Téma patří jistě v současnosti k aktuálním a souvisí i se studovaným oborem autorky. Autorka je zpracovala v pěti kapitolách, doplněných úvodem, shrnutím a závěrem. Uvedená koncepce kapitol má možná svou srozumitelnou logiku, nicméně autorka ji nikde neuvádí tak mi není zcela zřejmé, proč zvolila zrovna tyto kapitoly a určila jim dané pořadí.

Cením si toho, že se autorka snažila k tématu vybrat z literatury relevantní texty, snad se původně zamýšlela spojit je s příklady z praxe (jak o tom svědčí kazuistiky). Práci rozhodně považuji za schopnou obhajoby, mé připomínky se ovšem – jak z následujícího vyplývá – týkají utřídění získaných informací, logické struktury textu, případně opakujících se informací. Předpokládám, že připomínky pomohou autorce při tvorbě dalších prací...

Úvodu autorka seznamuje se svou prací, nicméně nezačíná zrovna šťastně – v první větě uvádí obecné nedoložené tvrzení, sděluje čtenáři, že má mylné představy, i když tomu vždy tak být nemusí. Při představování své práce uvádí, že se v ní věnuje příčinám, formám, důsledkům, násilí na dětech, mýtům, legislativě, latentnosti problematiky (zde hned vysvětluje důvody latentnosti). Domnívám se, že by bylo velmi obtížné se v bakalářské práci věnovat důkladně všem těmto jevům. Snad by bylo lépe vybrat si jeden a pojednat jej důkladně a v souvislostech. Z textu mi není zcela zřejmý cíl práce, autorka píše, že cílem je poukázat na to, že aktéry týrání jsou paradoxně ti nejbližší, členové rodiny. Postrádám pak metodu, kterou chce k cíli dospět – a zejména strukturu práce. Autorka uvádí, že pro práci čerpá z literatury a z několika institucí (jmenuje jen jednu) které sloužily jako zdroje ke kazuistikám, nicméně v práci jsem o kazuistikách nenašel zmínku, jen v příloze jsou 2 uvedeny, škoda, že bez vazby na text.

K vlastnímu textu:

První kapitola „Dětská práva“ se zabývá legislativou, autorka ji dělí na dvě části – celosvětovou historickou a republikovou. Což je logické, nicméně charakter bakalářské práce jí neumožňuje pojednat historii do hloubky a tak při dané stručnosti a torzovitosti historie se pak údaje nutně opakují – s. 7 je uváděna deklarace práv dítěte, na s. 9 znovu (jen tentokrát s „D“). Čtvrtý odst. na s. 8 spadá svým obsahem do druhé části – týká se problematiky v ČR. Na s. 9 autorka uvádí „Zákon o rodině“ i „zákon o rodině“ - je potřebné text sjednotit. Údaj o Úmluvě o právech dítěte (s. 9) je již uveden na předchozí straně. Na s. 11 autorka uvádí, že zákonodárce postihuje viníka skutkovou podstatou; domnívám se, že spíše viník skutkovou podstatu naplňuje. Navíc daná věta je ve svém celku obtížně srozumitelná.

Druhou kapitolu věnuje autorka rodině. Uvádí některé pojmy s rodinou související, funkci rodiny, rizikové faktory rodičovství, týrání dětí, a transgenerační přenos. Pokud je zde citován zákon, (pozn. 16 a jinde), bylo by pro orientaci užitečné uvést vždy i příslušný paragraf.

Na s. 14 autorka píše, že chování dětí se formuje dle vzoru rodičů a to i negativních, což je obecně pravda, v následující větě i celém odstavci se ale píše o násilnických činech mužů. Odstavec tak z obecných funkcí rodiny přechází do vysvětlování následků násilnických činů. Následuje výčet potřeb dítěte, aniž by byla uvedena souvislost jak v textu, tak s nadpisem – funkce rodiny. Ve výčtu potřeb bych potřebu pocitu jistoty v očekávání sociální podpory řadil do jiné než biologické kategorie, ale asi závisí na souvislostech.

Další bod 2.3. uvedené kapitoly je nazván „Rizikové rodičovství“; je to opravdu totéž, co „rizikové faktory syndromu zneužívaného a zanedbávaného dítěte“ které jsou pak v textu uvedeny?

Poslední odstavec bodu 2.4. obsahuje jednak myšlenkový skok a dále uvozovky v uvozovkách.

Ve třetí kapitole se autorka věnuje ohroženým dětem, ve čtvrté syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte. Na s. 19 chce vymezit základní pojmy, uvádí, že vymezením pojmu „ohrožené dítě“ se nám otevírá mnoho prostoru pro řešení této otázky; nenacházím ovšem formulaci otázky, kterou má autorka na mysli. Na s. 20 se uvádí definice CAN, na s. 21 opět (se stejným vysvětlením zkratky), avšak definice jiná tentokrát bez udání zdroje. Celkově je celý bod 3.2. obsahově vzhledem k nadpisu sporný, má dva odstavce, první se víceméně opakuje na s. 21, druhý uvádí několik faktů z historie sledování problematiky.

Na téže straně autorka cituje kategorie syndromu CAN, uvádí zde 7 kategorií – nicméně v dalším textu rozvádí jen některé z nich, aniž by svou volbu zdůvodnila. Je možné uvést zdůvodnění v rámci obhajoby?

Na s. 24 jsou uvedeny 4 základní kategorie příčin násilí vůči dítěti, což je jistě užitečné, nicméně proč je to uvedeno na tomto místě – v odstavci nadepsaném „tělesné týrání a zanedbávání“ - vždyť tyto kategorie tak jak jsou uvedeny se netýkají jen tělesného týrání a zanedbávání...

Na s. 26 je uvedeno, co je považováno za pasivní fyzické týrání – a na prvním místě je popsána porucha v prospívání dítěte neorganického původu. Není tato porucha spíše důsledkem onoho týrání, než tím týráním samým?

Textu by prospělo uvedení jednotlivých bodů do souvislosti... např. proč je na daném místě uveden bod 4.4. U syndromu dětského přizpůsobení pohlavnímu zneužití autorka uvádí 5 postupných fází; jde opravdu o fáze postupné? Domnívám se, že fáze 1, 2 a 3 ve skutečnosti probíhají paralelně...

Poslední kapitola je věnována domácímu násilí. V textu se opět setkáváme s opakováním údajů, poslední odstavce bodů 5.1. a 5.2. jsou obsahově téměř identické.

V kapitole, kterou autorka nazvala „shrnutí“ ovšem neshrnuje to, co v předchozím textu shromáždila, jak by se dalo očekávat, ale uvádí nové údaje – konkrétní statistická čísla, sice zajímavá, proč nám ovšem tají jejich původ? Navíc čísla ne zcela srozumitelná, je například každému jasné, z jakého celku je 46% dětí vystaveno nepřímým formám (týrání a zneužívání). Celý bod „shrnutí“ pak končí jedním dlouhým citátem týkajícím se řešení dané problematiky, což je trochu něco jiného než shrnutí dosavadního textu práce.

V textu bych uvítal zmínku k otázce citlivosti jednání s dětmi, když je na místě podezření z ohrožení a současně nedůvěra k některým jejich tvrzením, což je v literatuře také uváděno.

V závěru autorka uvádí, že v práci vybrala z dostupných materiálů informace a shrnula je do celku. Přivítal bych údaj o kritériích výběru a úhlu pohledu shrnutí. Uvádí, že za hlavní přínos práce považuje informování o dané problematice a vzbuzení zájmu o ní. Zde dochází ke kolizi cílů, bakalářská práce není primárně určená k osvětě, ale má být důkazem toho, že student zvládá základní metody výzkumné, či badatelské práce. Může být východiskem pro tvorbu osvětových materiálů, či osvětový materiál může být její součástí, těžko ovšem může být osvětovým materiálem sama.

K práci je připojena příloha – 2 strany kazuistik. Škoda, že ve vlastním textu není někde na přílohu odkaz, takto věc působí trochu neorganicky, není zcela jasné co se tím chce říci. Kazuistiky mají sice úvod, kde se říká že „mapují rizikové rodiny“. Jsou 2 kazuistiky mapováním, nebo spíše ilustrativním příkladem?

Pokud se týká zpracování, práce je po grafické stránce zpracována pěkně, neobsahuje výrazné množství překlepů, a celkově odpovídá nárokům na tento typ textů kladeným.

Na závěr - pokud autorka uvádí: „Problematika ohrožených dětí se týká nás všech. Byla bych ráda, kdyby moje práce vyvolala v čtenáři pocit o ní aspoň na chvíli přemýšlet“ pak mi sice není zcela jasné požaduje-li přemýšlení o práci, nebo o problematice, nicméně ji mohu ujistit, že jsem se snažil o obojí...

Práci doporučuji k obhajobě

leden 2009

Alois Křišťan

